

Energimarknadsinspektionen

Handläggare: Håkan Larsson

Remissyttrande om incitament för kvalitet och effektivt nätutnyttjande i intäktsramsregleringen (dnr 2023-100220)

Bakgrund

Villaägarna har getts möjlighet att ge synpunkter på remissen om incitament för kvalitet och effektivt nätutnyttjande i intäktsramsregleringen.

Remissen handlar om att ändra indikatorn i belastningsincitamentet för elnätsföretag, från dagens medellastfaktor till utnyttjningsgrad. Förändringen har konsekvenser för nätföretagens intäktsramar och därmed också avgifterna som de tar ut från sina kunder. Även förändringar i regionnätens intäktsramar påverkar indirekt lokalnäten och därmed i slutänden hushållen. I konsekvensutredningen framgår att hushållen utgör 86 procent av anläggningspunkterna i de svenska elnäten, vilket gör dem till den största kundgruppen.

I remissen framgår vidare att belastningsincitamentets storlek kommer att variera mer än med medellastfaktorn, men att de mest extrema utfallen inte blir lika stora. För nätföretag med ökande lokal produktion i nätet kommer negativa utfall att dämpas. Regionnät har ofta en högre andel kostnad mot överliggande nät, vilket också påverkar incitamentets storlek.

Ett procentuellt tillägg eller avdrag i ett nätföretags intäktsram kan leda till en motsvarande förändring i elnätsavgifter för hushåll. Det framgår att en förändring av intäktsramen med 1 procent kan leda till en årlig avgiftsförändring på mellan 40 och 174 kronor per hushåll i lokalnäten. Dock är den slutliga konsekvensen inte direkt given och kan variera beroende på flera faktorer.

Testa modellen på ett urval av nätbolag

Energimarknadsinspektionen vill genom förslaget ge nätföretagen incitament att jämna ut belastningen (eller kostnaderna, om man så vill) så att inte nätföretagen behöver göra stora investeringar som bara används under korta perioder under ett år. Målet är att nätföretagen ska vara resurseffektiva.

Motivet är gott, men Villaägarna är inte säkra på att metoden är den bästa. Att skapa incitament för kostnadseffektivitet finns redan genom DEA-modellen och att skapa incitament med samma mål men genom en annan metod riskerar att leda till ökad komplexitet och minskad ändamålsenlighet.

Villaägarna menar att det är bättre att börja med att identifiera målen. Varje mål bör sedan uppfyllas med så få modeller (metoder) som möjligt för att hålla regleringen så överskådlig som möjligt. Därefter skulle Energimarknadsinspektionen kunna testa metoderna på ett urval av nätbolag.

Villaägarna är tveksamma till att införa en ny, otestad reglering för hela branschen samtidigt och det är svårt att bedöma, utifrån det som står i remissens konsekvensutredning, hur förslaget kommer att påverka villaägarnas medlemmar i slutändan.

Utvärdera kundnöjdheten kopplat till kvalitetsmekanismen

Villaägarna menar vidare att kundernas upplevda nöjdhet bör inkluderas i kvalitetsmekanismen. Ett sätt att göra det är att Energimarknadsinspektionen inkluderar mätningar av kundnöjdhet och prisvärdhet som faktorer vid bestämning av intäktsramarna för nätmonopolisterna.

Det finns en etablerad skola inom regleringsområdet som Energimarknadsinspektionen bör utvärdera. Denna skola hävdar att regleringar bör fokusera på att identifiera och tillgodose kundernas önskemål och behov och sedan belöna eller bestraffa företag baserat på hur väl de uppfyller dessa krav. Denna form av reglering kallas Performance-based regulation, men den har ännu inte använts i Sverige, även om den har testats i bland annat USA och Australien.

Att utvärdera prisvärdhet är av betydelse, eftersom det ger en bättre indikation än enbart priserna på hur kunderna upplever sina nätbolag. Det som är relevant för en konsument är vad de får i utbyte för det pris de betalar. Ett högt pris kan vara rättvist om servicekvaliteten samtidigt är hög, medan ett lågt pris kan uppfattas som en dålig affär om kvaliteten är låg och kunden drabbas av exempelvis ständiga elavbrott.

Elnätsbolagen är lokala monopolister och detta vore ett sätt att ändå kunna efterlikna en konkurrensutsatt marknad. På en konkurrensutsatt marknad väljer kunderna varor utifrån just kundnöjdheten; i valet mellan olika varor ställs priset mot kvaliteten. Utmaningen för nätbolagen blir med ett sådant inslag i kvalitetsmekanismen att maximera prisvärdheten. Om prisvärdhet inte mäts, kan Energimarknadsinspektionen inte heller objektivt bedöma vilka bolag som bör få ökade respektive minskade intäktsramar, utifrån kundernas preferenser.

Villaägarna menar att Energimarknadsinspektionen bör initiera ett projekt med syftet att mäta prisvärdhet och utforska hur detta begrepp kan integreras som en central del av regleringsprocessen. Genom att inkludera kundnöjdhet och prisvärdhet som viktiga komponenter i regleringsmodellen kan Energimarknadsinspektionen skapa incitament för nätbolagen att sträva efter att erbjuda hög kvalitet till rimliga priser, vilket i slutändan gynnar både konsumenterna och branschen som helhet. Detta skulle kunna bidra till en mer rättvis och effektiv reglering av elnätsbolagen.

Villaägarnas Riksförbund

Kenneth Kanckos
Förbundsdirektör